

Koncepce města Žďár nad Sázavou pro oblast závislostí

období 2016 – 2018

Obsah

1	Úvod.....	2
2	Koncepce pro oblast závislostí:.....	2
2.1	Vydefinované priority.....	2
2.2	Primární prevence.....	2
2.3	Sekundární prevence.....	3
2.4	Terciární prevence	4
2.5	Koordinace a financování.....	5
2.6	Drogová situace – Kraj Vysočina.....	6
2.7	Celorepublikové trendy	8
2.8	Dostupné služby	8

1 Úvod

Koncepce města vychází ze Strategie protidrogové politiky Kraje Vysočina na období 2016-2019, která vychází z Národní strategie protidrogové politiky na období let 2010 až 2018.

Koncepce zahrnuje popis současného stavu, popis aktivit, které jsou aktuálně realizované, jsou funkční a je třeba je zachovat a podpořit. Dále zaměřuje pozornost na to, co ve městě chybí, je třeba prosadit nebo zlepšit. U jednotlivých bodů budou následně vyjasňovány aktivity, termíny, výstupy a odpovědnosti.

2 Koncepce pro oblast závislostí:

2.1 Vydefinované priority

Pracovní skupina považuje za aktuální priority tyto tři oblasti problémů. Blíže jsou popsány níže v koncepci:

1. **zavedení ambulantní psychiatrické léčby pro děti**
2. **aktivity zaměřené na rodiče a rodinné prostředí** – činnost Centra primární prevence Oblastní charity Žďár nad Sázavou a Centra primární prevence Spektrum
 - a. **spolupráce školy a rodiny** (hledat možnosti předání informací při třídních schůzkách – prezentace, informační stánek, semináře pro rodiče)
 - b. **více se zaměřit na aktuální fenomény** - rizika internetu, závislost na PC, zneužívání léků, nadměrné užívání marihuany, gambling přes internet (hledat možnosti pro osvětu rodičů)
 - c. **Zajistit propagaci poradenské pomoci pro rodiče a rodinné příslušníky**
3. **Podpora obtížně zaměstnatelných osob**

2.2 Primární prevence

(předcházení užití drogy a jiných závislostí nebo alespoň oddálení kontaktu se závislostí)

- A. vzdělávání – učitelé, poskytovatelé programů, školní metodici prevence, odpovědní pracovníci města (v široké sféře závislostí)
 1. **Zachování a rozvoj školních poradenských pracovišť a podpora činnosti školních psychologů a speciálních pedagogů na ZŠ** - zjištění výše úvazku psychologa na počet žáků školy - zjistit
 2. **Školní metodici prevence s příslušným vzděláním na každé škole**
 3. **Zachovat spolupráci pracovníků městského úřadu s centry primární prevence a školami** (pružná spolupráce při řešení aktuálních rizikových jevů)
 4. **Organizace vzdělávacích akcí** pro pracovníky primární prevence, preventivní týmy a pracovníky Pedagogicko-psychologické poradny. Zajištění externích školitelů.
 5. **Zajištění externí podpory pro iniciativní učitele (Bálintovské skupiny, supervize)**
- B. **Zvyšování informovanosti v oblasti závislostí – veřejnosti, odborných institucí** – o drogové problematice, aktivitách, programech (město – tisk letáků, kraj – letáky pro

- rodiče, odborné instituce – vlastní systém informovanosti veřejnosti, jako vhodné se jeví informovat veřejnost i prostřednictvím médií – Žďárský zpravodaj, aj. zajišťuje Spektrum, Ponorka – minimálně 2x ročně celkem)
- C. **Propagace poradenské pomoci pro rodiče a rodinné příslušníky** - finance na propagaci a finanční podporu pro KPC Spektrum (je nad rámec aktuálních dotačních prostředků.) – KPC Spektrum nyní zajišťuje občasnou osvětu v médiích v oblasti drogové problematiky
 - D. **Preventivní aktivity zaměřené na děti** – podpora činností nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, preventivních programů ve školách, specifických akcí (Městská policie, Kolpingovo dílo ČR z.s., knihovna...) s návazností na dlouhodobé aktivity
 - E. **Podpora programů selektivní primární prevence na školách**
 - F. **Preventivní aktivity zaměřené na rodiče** – činnost Centra primární prevence Oblastní charity Žďár nad Sázavou, Centra primární prevence Spektrum, Rodinného centra Srdíčko, Kopretiny – centra pro rodiče s dětmi a Family Pointu
 1. **spolupráce školy a rodiny** (hledat možnosti předání informací při třídních schůzkách – prezentace, informační stánek, semináře pro rodiče)
 2. **více se zaměřit na aktuální fenomény** - rizika internetu, závislost na PC, zneužívání léků, nadměrné užívání marihuany, gambling přes internet (hledat možnosti pro osvětu rodičů)
 - G. **Nespecifická prevence** (není přímá návaznost na řešení problémů se závislostmi)
 1. **dostupné volnočasové aktivity pro děti a mládež** (nabídka zlevněných nebo jinak výhodných vstupů např. kino, bazén, sport, muzeum, půjčovna kol na cyklostezce, atd.)
 2. **podpora nespecifických volnočasových aktivit** v rámci celého města Žďáru nad Sázavou (využití školních hřišť, školních tělocvičen, v rámci možností využití školních budov,...)
 3. **zjistit situaci na domovech mládeže** co se týká zájmu a nabídky možností využití volnočasových aktivit; v případě potřeby zahájit komunikaci s Aktivem clubem o možné spolupráci

2.3 Sekundární prevence

(včasná intervence, poradenství a léčba u osob, které jsou již užíváním drog zasaženy či postiženy)

- A. **Podpora stávajících aktivit Kontaktního a poradenského centra Spektrum (KPC) a adekvátních činností dvou nízkoprahových zařízení pro děti a mládež (Denní centrum a Ponorka)** - tedy ambulantních i terénních služeb – jedná se o formu pokračující finanční podpory či vyjádření k projektu – tato forma podpory existuje, navrhujeme i nadále v ní pokračovat dle aktuální situace
- B. **Zajistit dostupnost včasné krizové intervence** – mít něco na způsob krizového centra, krizové lůžko – jedná se o pobytovou sociální službu; ve městě Žďár nad Sázavou tato forma služby neexistuje, vhodné řešit v rámci kraje Vysočina (Jihlava, např. při nemocnici), v současné době je pro ženy nejbližší možnost ubytování v Brně, azylová ubytovna není nejvhodnějším způsobem řešení
- C. **Rozšíření psychiatrické léčby pro dospělé v souvislosti se závislostmi**
- D. **Zavedení psychiatrické léčby pro děti** - nyní lokálně nedostupná (ambulace při DPL Velká Bíteš, ambulace při DPL Havlíčkův Brod, dětský psychiatr Havlíčkův Brod) – dlouhodobě nepříznivá situace pro Žďár a okolí
- E. **Podpora činností adiktologické ambulance Spektrum** zahrnující hlavně nyní jinak víceméně nedostupnou bezplatnou terapeutickou péči. Je třeba uvažovat o možnostech finanční podpory ze strany města.

- F. **Zvážit možný rozvoj terénních programů (Ponorka, Spektrum, Denní centrum) v aktuálně nepokrytých oblastech** (např. gambling, alkoholismus, bezdomovectví) – nutná koordinace, finanční podpora – terénní pracovníci zakázky ze strany těchto skupin registrují, ale nemají časový prostor ani personál k naplnění jejich požadavků; pokud by byl zájem ze strany města o podrobné zmapování zakázek a řešení této problematiky, muselo by zajistit finanční podporu s koordinací
- G. **Rozvoj práce ve skupině pro indikované jedince** navržené školami, kurátory pro mládež, PMS apod. – chybí koncepce, pravidelnost, závislé na dostupnosti finančních prostředků či aktuálních projektů (dosud PUNKT, dříve sociální výcvik zajištěný Marií Linhartovou). Jako potřebná se jeví skupina dětí neúspěšných ve škole, s poruchami učení a výchovnými problémy, různého věku.
- H. **Rozvoj spolupráce odborných institucí se školami a školskými institucemi** (metodická podpora), potažmo rodiči v oblasti předávání informací, nabídky poradenství – existuje skupina primární prevence pod záštitou Pedagogicko-psychologické poradny, která pracuje jako multidisciplinární tým; CPP OCHZR a CPP Spektrum, které zajišťují primární programy na školách, mohou být prostředníky pro řešení problémových situací v této oblasti, mohou zmapovat případné potřeby škol; otázkou je spolupráce se středními školami, a zda je tato spolupráce z jejich strany viděna jako potřebná.
- I. **Pravidelná realizace a vyhodnocení preventivních aktivit v oblasti omezování dostupnosti alkoholu a tabáku nezletilými** (např. podpora kontrol restauračních zařízení v dopoledních hodinách ve spolupráci Městské policie a kurátorů pro mládež, informační akce pro veřejnost) – vyhodnotit stávající stav, naplánovat akce a realizovat je – roční vyhodnocení situace ze strany Policie ČR, Městské policie, terénních pracovníků; zjistit, zda problém vymizel, případně, kam se přesunul, případně svoji úlohu sehrává výše pokuty pro provozovatele.
- J. **Uspořádání kampaně** s cílem medializovat téma zneužívání alkoholu a tabáku u mladistvých.
- K. **Mapování okolí škol a záchyt rizikového chování u nezletilých osob** – Městská policie, kurátoři, terénní programy – provázanost při propojování jedinců s rizikovým chováním na instituce při zaznamenaném rizikovém chování – jako přínosná se jeví činnost asistentů prevence kriminality
- L. **Zachovat síť institucí, ve kterých je možné odborně testovat na přítomnost návykových látek** (i alkoholu) v organismu spojených s poradenstvím (nyní MP – alkohol, Spektrum – nelegální drogy, Adiktologická ambulance Spektrum – nelegální drogy, alkohol)
- M. **Podpora obtížně zaměstnatelných osob** – spolupráce s ÚP, práce pro město, využití sociálního podniku

2.4 Terciární prevence

(snižování rizik plynoucích z rizikového a ohrožujícího jednání závislých)

- N. **Finanční a propagační podpora činnosti KPC Spektrum** – harm reduction, Public health, testování, mapování scény, další služby

2.5 Koordinace a financování

- O. **Spolupráce s krajským metodikem prevence, koordinátorem protidrogové politiky kraje, místním protidrogovým koordinátorem** – město, instituce jsou v kontaktu, předávání informací (Krajský úřad Kraje Vysočina – Mgr. Petr Horký – Bc. Michaela Pospíchalová)
- P. **Systematická a funkční spolupráce odborníků ze zařízení, škol, policií, města a následně s vedením města** – existuje a je funkční (skupina místostarosty města pro řešení sociálně-patologických jevů, skupina primární prevence pod záštitou PPP)
- Q. **Hledání a snaha koordinačních orgánů o získání prostředků na financování aktivit** – při vydefinování potřeby je nutná domluva na osobě a způsobu financování (co je důležité a do čeho investovat)
- R. **Zachování finanční podpory města minimálně v současném rozsahu** (CPP Spektrum a CPP OCHZR), pro školy (možnost realizace adaptačních výjezdů, interaktivní projektové dny, podpora multižánrových setkání,...) – školy by tuto možnost pomoci přivítaly – stabilní podpora KPC Spektra ze strany města, chybí finanční podpora pro oblast poradenství pro rodiče, řešení alkoholismu, gamblingu, rozvoj spolupráce se soukromým sektorem
- S. **Zachování finanční podpory činnosti školních psychologů a speciálních pedagogů na ZŠ**

2.6 Drogová situace – Kraj Vysočina

Uvedené údaje vycházejí z Hlášení drogové epidemiologie za rok 2014 pro Kraj Vysočina.

Tabulka 1: Statistické odhady o užívání drog za rok 2014

	Počet vykázaných uživatelů drog
Žďár nad Sázavou	54
Okres Žďár nad Sázavou	118
Kraj Vysočina	901

Tab. 2: Výskyt základní drogy v okresech

Základní drogou je droga, kvůli níž klient L/K centrum navštívil. Kromě nelegálních drog sledujeme i patologické hráčství – gambling.

Základní droga	Okresy					Celkem
	H. Brod	Jihlava	Pelhřimov	Třebíč	Žďár n/S.	
heroin		10		6	5	21
brown				1		1
ostatní opiáty	4	10		11		25
pervitin	73	232	5	194	53	557
extáze					1	1
kokain	1					1
marihuana	28	34	47	36	51	196
benzodiazepiny	2	5				7
sedativa, hypnotika	1	4				5
toluen					1	1
jiné drogy a léky		1			1	2
neznámá					1	1
gambling	18	19		1	1	39
metadon	1			1		2
subutex	7	21		10	3	41
alkohol					1	1
Celkem	135	336	52	260	118	901

Tab. 3: Výskyt sekundární drogy v okresech

Sekundární droga je droga užívaná v kombinaci se základní drogou. Z 901 uživatelů drog v Kraji Vysočina užilo druhou drogu 612 osob, ještě třetí drogu užilo 184 osob (viz tab.č. 4)

Sekundární droga	Okresy					Celkem
	H. Brod	Jihlava	Pelhřimov	Třebíč	Žďár n/S	
heroin	2	6		3	4	15
morfin		2		1		3
ostatní opiáty	3	4		11	1	19
pervitin	29	39	11	42	22	143
extáze		5				5
kokain				2		2
marihuana	53	141	5	127	23	349
benzodiazepiny	4	2		2		8
sedativa, hypnotika		1				1
LSD		1		2	2	5
lysohlávka		3		3		6
toluen			1			1
jiná rozpustidla					1	1
jiné drogy a léky		1		1	3	5
gambling	1	6				7
metadon		1	3			4
subutex	1	1		4		6
alkohol	7	11		2	12	32
celkem	100	224	20	200	68	612

Tab. 4: Výskyt třetí drogy – droga užívaná v kombinaci se základní a sekundární drogou.

Třetí droga	Okresy					Celkem
	H. Brod	Jihlava	Pelhřimov	Třebíč	Žďár n/S	
heroin	6	6		4	6	22
ostatní opiáty		3		1		4
pervitin		6	1	6	3	16
extáze		2	1	1	2	6
kokain		1	1			2
marihuana	5	20		12	4	41
benzodiazepiny	1			1		2
sedativa, hypnotika		1			1	2
LSD		5		7	3	15
lysohlávka	2	1		2	2	7
toluen	1	1		1		3
jiná rozpustidla		1				1
jiné drogy a léky				1	1	2
gambling	3	14				17
metadon					1	1
subutex		4				4
alkohol	17	12		8	2	39
celkem	35	77	3	44	25	184

Tab. 5: Harm reduction - Výměnný program injekčních jehel a stříkaček

L/K centrum	Počet vydaných stříkaček
K-centrum „Káčko“ Jihlava	15 890
K-centrum „Káčko“ Jihlava - terén	32 431
K-centrum Třebíč	11 347
K-centrum Třebíč - terén	69 427
K-centrum Spektrum Žďár n/S.	6 319
K-centrum Spektrum Žďár n/S. - terén	17 502
Celkem	152 916
z toho terén	119 360

2.7 Celorepublikové trendy

- Dlouhodobě se mírně snižuje přijatelnost kouření tabáku
- Zvyšuje se přijatelnost užívání alkoholu a užívání konopných látek.
- Nejčastěji užitou nelegální drogou byly konopné látky, které někdy v životě zkusila čtvrtina obyvatel. V posledním roce užilo konopnou látku 9% obyvatel.
- Druhou nejčastější nelegální drogou je extáze (taneční droga). Následuje pervitin, kokain, LSD, halucinogenní houby.
- Na vysoké úrovni zůstává riziková konzumace alkoholu – týká se 17 % populace
- Odhadovaný počet problémových uživatelů drog se meziročně zvýšil.
- Přetrvává relativně příznivá situace ve výskytu infekcí (HIV, žloutenky) mezi uživateli drog. Roste navíc dostupnost testování.

2.8 Dostupné služby

Nelegální drogy:

- Kontaktní a poradenské centrum Spektrum: uživatelé nelegálních drog, rodiče a blízcí uživatelů
- Psychiatr (dle místní dostupnosti)
- Nízkoprahový klub Ponorka: THC
- Adiktologická ambulance Spektrum
 - individuální práce s osobami se závislostí
 - skupinová práce s osobami se závislostí (od září 2016)

Legální drogy:

- MUDr. Ludmila Bačovská, MUDr. Božena Michalová: Centrum pro odvykání kouření
- Anonymní alkoholici, Žďár nad Sázavou
- Nízkoprahový klub Ponorka: podpora klientů pro omezování kouření
- Adiktologická ambulance Spektrum
 - individuální práce s osobami se závislostí
 - skupinová práce s osobami se závislostí (od září 2016)

Primární prevence:

- Centrum primární prevence Spektrum: I. a II. stupeň ZŠ, SŠ
- Centrum prevence Oblastní charity Žďár nad Sázavou: I. a II. stupeň ZŠ, SŠ